

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je
3 K na leto. (Za Nemčije 4 K, za
Ameriko in druge tuje države 6 K).
— Posamezne številke se prodajajo
po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu
„Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva
ulica. Karofilna reklamacije in in-
serati pa: Upravištvu „Domoljuba“,
— Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 46.

V Ljubljani, dne 13. novembra 1913.

Leto XXVI.

Krvavi žulji.

Meseca oktobra 1910 je bila v kranjskem deželnem zboru zanimiva razprava. Liberalci so zahtevali, naj se za uvoz klavne živine odpró južne meje, to se pravi Srbija in Rumunija, naj se zapre proti Nemčiji meja za izvoz živine, da bi noben naš kmet ne mogel prodati nobenega živinčeta na Nemško. Končno so zahtevali liberalci, naj se, dokler se prej omenjena reč ne izvrši, dopusti prost in neomejen uvoz zdravega južnoamerikanskega mesa brez carine.

Takrat je v imenu liberalne stranke, kakor smo že povedali, poslanec Višnikar razlagal, da je politika kmetu v korist v prvi vrsti vzrok draginje, da odirajo druge stanove medseboj zvezani poljedelci. Dr. Triller je ravno to trdil, obenem se je pa takrat iznebil sledečih besedi: »Tista fraza o krvavih kmečkih žuljih je pač že nekoliko zastarela. Tudi drugi stanovi imajo krvave žulje in morda še bolj krvave kakor pa kmet.«

Poglejmo si, kako je s to rečjo: Najbolje bomo spoznali kmetovo oderuštvo, če si ogledamo, kako se je cena za živino v primeri s ceno drugih reči zviševala. Svinjska mast je stala na dunajskem trgu l. 1864., torej pred 50 leti 1 kg 1 K 50 vin.; l. 1913. pa povprek 1 K 85 vin., torej 35 vin. več. Na 1 krono se je torej cena zvišala za 23 vin.; torej ne popolnoma za eno četrtino.

Za klavno živino je bila cena na dunajskem trgu l. 1864. za 100 kg do 98 vin., torej kroš ene krone. L. 1913. pa je znašala povprečna cena za 100 kg po 116 do 124 K. Torej tudi tukaj vidimo, da se cena klavni živini ni zvišala za eno četrtino.

Med tem časom so se pa naravnostni davki zvišali od 7'72 do 13'10 K, torej do mala za dvakrat toliko. Nenaravnostni

davki, ki jih mora tudi plačevati kmet (vino, žganje, sladkor, mošt, meso, sol) pa od 4'61 na 13'50 K, torej malo manj nego trikrat toliko.

Pred 50 leti je ženska dninarica stala 40 vin., danes povprek 60 vin. s hrano. Moški dninar se je dobil takrat za 80 vin., danes stane 2 K 40 vin. do 3 K, ob košnji še več. Plača deklam in hlapcem se je tudi potrojila.

Zato, ker so se ravno advokatje dr. Novak in dr. Triller spravili nad kmeta, naj bo povedano, da so računi, ki jih delajo advokatje danes, tudi trikrat in še veliko večji kakor so bili pred 50 leti. Tudi uradniške plače so se med tem časom nepriemerno zvišale. Zato bi brez ovinkov vprašali gospode advokate dr. Novaka in dr. Trillerja ter g. sodnika Višnikarja, ali štejejo med tiste stanove, o katerih trdijo, da imajo krvave žulje, morda še bolj krvave kakor pa kmet, tudi advokate in uradnike.

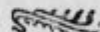
S številkami smo dokazali, da se je cena za živino, in sicer za govejo in za prašiče v 50 letih za manj nego za eno četrtino zvišala. Stroški, ki jih ima kmet danes, so pa povprek najmanj trikrat večji kakor so bili takrat. Ko bi se cene živini tako zviševale, kakor so se zviševali stroški, ki jih ima kmet, bi morala biti živina danes najmanj dvakrat tako draga kakor je.

Kmet tega ne zahteva, pač mora zahtevati, da je njegovo delo, ki ga ima pri svoji živini, pošteno plačano. Država in vsi njeni prebivalci morajo videti v kmetu, ki se peča skrbno za živinorejo in jo izkuša izboljšati, svojega prijatelja, ne pa oderuha. Kdor meče kamenje na našega živinorejca in mu hoče onemogočiti njegovo splošno koristno delo, ni samo kmetov sovražnik, ampak škoduje državi in vsemu njenemu prebivalstvu.

Kaj bi bilo, ko bi bili liberalci l. 1910. zmagali s svojo zahtevo in ko bi se bile res južne meje odprle? Kužne bolezni bi

se bile naselile po naših hlevih. Za nekaj časa bi bila cena padla, da bi se ne bilo izplačalo rediti živine, hlevi bi se bili praznili, in zdaj, ko na jugu samem manjka živine in ko bodo Srbi in Bulgari sami hodili k nam iskat plemensko živino, bi bila cena živini primerno višja in udarjen bi bil ne samo kmet, marveč tudi meščan in delavec.

Vsaka hudobija nazadnje sama sebe razkrije in osramoti. Tako se je zgodilo v tem slučaju. Naši kmetje bodo pri volitvah v deželni zbor plačali svojim sovražnikom, kar jim gre, obenem bodo pa Slovenski Ljudski Stranki, katere poslanci so liberalne zahteve pobijali in jih hvala Bogu v deželnem zboru in na Dunaju zavrnil, pokazali svojo zvestobo in vdanost.

Shod zaupnikov S. L. S. v Ljubljani.

Zaupniki postavili kandidate za deželni zbor. — Dr. Šusteršič izvoljen zopet za načelnika stranke. — Dr. Šusteršič o prihodnjih volitvah za deželni zbor.

Preteklo sredo dopoldne se je vršil v Ljubljani shod zaupnikov S. L. S. Zbralo se je v hotelu »Union« do 1000 zaupnikov, županov, občinskih odbornikov in več bivših deželnih poslancev. Namen shoda je bil postaviti kandidate za prihodnje deželnozbornske volitve in izvoliti stranki novo vodstvo in novega načelnika.

Shodu je predsedoval zdravnik dež. bolnice, primarij dr. Vinko Gregorič. Pozdravil je vse zborovalce in izrazil željo, naj bi si izbrali tudi za prihodnje volitve take može in poslanca, kakor so bili dosedaj. Potem snemo biti prepričani, da smo izročili gospodarstvo dežele dobrim rokam mož, ki bodo naše zaupanje vanje

sijajno spričali. Za podpredsednike so se izvolili: za Gorenjsko župan Finžgar iz Breznice, za Dolenjsko župan Matjašič, za Notranjsko župan Svetličič iz Spodnje Idrije.

Besedo je povzel nato načelnik stranke in kranjski deželni glavar dr. Ivan Šusteršič, ki je govoril sledeče:

Vojska je! Zmagati moramo!

Slavni zbor! Stojimo v volivni borbi in tu velja ena sama beseda, ki se glasi: **Vojska je! Zmagati moramo! Mi moramo zmagati in premagati vse naše nasprotnike**, to zahteva od nas korist vsega slovenskega naroda in korist dežele Kranjske. Na te volitve ne gleda samo narod na Kranjskem, ampak narod vseh slovenskih dežel, vseh prebivalcev na jugu, da, cela država!

Tukaj na Kranjskem je jedro Vse-slovenske Ljudske Stranke, tu je tekla njena zibelka, tukaj se je ustanovila in od tukaj so izšli prvi žarki ljudskega probujenja. Zato, prijatelji moji, je naša zmagaja zmagaja vesoljnega slovensko-hrvaškega ljudstva. Pokazati moramo, da smo vsi Slovenci edini, ena stranka, in kar je zoper nas, da so samo klavni odpadki.

Ne gre se samo za to, da bi obdržali, kar smo imeli, mi moramo pregnati tudi sovražnika iz starih njegovih postojank, iz mest in trgov. Na starih liberalnih trdnjavah in liberalnih kulah mora ponosno zaplapolati zmagoslavna zastava S. L. S. Potem bo svet videl, da slovensko ljudstvo vé, kaj hoče, da izpelje, kar hoče. Sovražnik mora videti, da S. L. S. ni omajana, ampak da se je ponosno utrdila. To moramo pokazati, ker skušajo nasprotniki pred širšim svetom, ki ne pozna kranjskih razmer, vplivati z lažmi, da S. L. S. ni več tako trdna, kot je bila. Za odločilen boj se gre, in pokazati moramo nasprotniku trdo svojo pest.

Bodimo edini in složni.

Stranka vse, osebe postranska stvar.

Volitve so boj in v volivni borbi ne sme odločati osebno prijateljstvo ali osebna mržnja, temveč samo ljubezen za veliko skupno stvar našega ljudstva. S. L. S. mora zmagati zaradi slovenskega naroda samega, zaradi njegovega ugleda v državi, v središču — na cesarskem Dunaju. Mi moramo pokazati, da nobena liberalna laž in nobena liberalna tinta ni v stanju omajati naše vrste in armade.

Tudi veliki uspehi bodo prišli, a edini moramo ostati. Liberalni agitatorji, ki že sedaj letajo okoli, vpijejo, da morajo razbiti in razdvojiti S. L. S. Vprašam vas pa, kdaj je kaj dobrega prišlo iz rodbine, kjer se pripravajo oče in sinovi? Kar je slabo za hišo, je tudi slabo za stranko. Mi moramo zmagati, da pokažemo nerazrušljivo slogo in moč S. L. S.

Osebe so postranska stvar. Jaz sem načelnik stranke. Ako sem, potem nekaj pomenim, ako pa po vaši volji nisem več, potem pomenim ravnotoliko kot vsak izmed vas. Ne mislite, da so osebe glavna stvar, ampak stranka je glavna stvar. Ne smete gledati na to, ali se komu ta kandidat ali oni ne dopade, saj se ne gre za ženitev. Odkrito priznam, da imam tudi

jaz veliko napak in marsikomu se ne dopadam tako kot bi rad. (Smeh.) Kdo pa je na svetu brez napak? Ne gre se za to, ali se kandidat komu bolje ali slabše dopade, temveč gre se za to, da se voli stranka, ker edino stranka lahko kaj naredi, ne pa posamezna oseba.

Vsak pa, kdor seje prepričan v volivnem boju, je slab strankar, ker dela v škodo dežele, ljudstva in svojo lastno škodo. V vojski mora veljati disciplina. Ko bodo enkrat volitve v kraju, bodo novoizvoljeni poslanci sedli skupaj in se posvetovali, kaj bi bilo boljše za koristi ljudstva, ter izvrševali to, kar bo stranka sklenila.

Naše delo govori za nas.

Vi ste, spoštovani zaupniki, zasledovali delo S. L. S. v deželnem zboru skozi zadnjih pet let, brali ste knjigo »Dejanja govore« in »Poročilo deželnega odbora«. In zdaj vas vprašam, ali je pošten človek v deželi, ki ne bi rekel: Dobro so delali, prav so delali!

To delo zadnjih let je treba nadaljevati. Res je, da se je v teh petih letih več storilo kot prej v 30 letih. In vendar, koliko je še ostalo dela, kako majhen del tega, kar bi še radi, smo izvršili. To pa zato, ker je človeška moč omejena, ker se ne morejo vsi potrebni vodovodi, ceste in postave izvršiti naenkrat, ker je to težavno delo, pri katerem je treba mnogo študirati in se ne sme misliti samo na sedanjost, temveč tudi na prihodnost. Prijatelji! Ko stopamo zopet pred vas, pravimo: Dajte nam priliko, da nadaljujemo svoje delo!

Slovenska Ljudska Stranka in njeni nasprotniki.

Poglejmo pa sedaj nekoliko tisto armado, ki maršira proti slovenskemu ljudstvu v boj. Mi smo ena sama armada, ene duše in ene misli. Na našem praporu so v prvi vrsti zapisana verska načela, mi stojimo na tem stališču, da je naša prva svetinja, za katero smo pripravljeni vse žrtvovati, — naša sveta vera.

Nasprotniki sicer pravijo: Sveta vera je vaše načelo, pa imate med seboj tega in tega moža, ki je tak in tak. Stvar pa je navadno ta, da je od vsega tega, kar liberalci trdijo, 99 odstotkov zlagano, 1 odstotek pa morebiti resničen. In če je ta 1 odstotek resničen, kdo pa je rekel, da smo sami svetniki; brez greha ni nobeden. Nekaj drugega pa je, ako stoji kaka stranka na stališču, da je treba živeti pa naukih Cerkve, in vse kaj drugega, če kaka stranka stoji na stališču, da je pravo načelo — greh, upor proti Bogu in Cerkvi.

Pa pride včasih kdo in pravi: Ta in ta liberalci pošteno živi. Prav je, da živi pošteno, a njegova stranka nastopa proti veri in tisti liberalci nosi na sebi velikansko krivdo, ker ne nastopi proti stranki in njenemu časopisu. On je sokriv, ker jo podpira. Zato so nam vsi liberalci enaki. Mi se ne bomo dali varati po takih hinavčinah.

Rekel sem, da stojimo v prvi vrsti za verska načela in poleg njih pa za gospodarsko povzdigo našega ljudstva. Za gospodarsko povzdigo pa se največ lahko stori ravno v deželnem zboru. Pri gospodarstvu se mora vsak vinar pametno po-

rabit, in pametno so porabljeni milijoni, ako so se izdali za gospodarsko povzdigo dežele, za prepotrebne ceste, vodovode itd. Ali hočemo, da se povrnejo stari časi, ko so n. pr. na leto za povzdigo živinoreje izdali celih 648 K 28 vin. To vrzite liberalcem v obraz!

Korajžno v boj proti vsem nasprotnikom!

Poglejmo to nasprotno armado, njihove vojske in vojakine! Kdor ni izgubil vsakega človeškega čuta, se mu morajo smiliti. Vse se je nateplo skupaj, liberalci, socialni demokrat in tisti neodvisni kmet, ki se vsakokrat pokaže ob volitvah in ki po vsakih volitvah zopet izgine. Neodvisnost tega kmeta visi na fraku dr. Tavčarja, ki naj pazi, da se ne bo odtrgal.

Vprašamo, ali je kdo v deželi tako zmešan, da bi želel, naj pride ta pisana družba na krmilo v naši deželi. Te nasprotnike je treba tako poraziti kot še nikdar. To pa je odvisno od nas, zato je treba, da gremo v sklenjenih vrstah za zmagonosno zastavo S. L. S. Kličem vsem, kot general pred bitko: Fantje, nič se ne bojte! Nanje, v boj!

Po govoru dr. Šusteršiča, ki so ga sprejeli zaupniki z velikim odobravanjem in navdušenjem, je bil izvoljen dr. Šusteršič med gromovitimi živio-klici zopet za načelnika stranke za nadaljna tri leta.

Nato so se postavili za prihodnje volitve sledeči kandidati:

KANDIDATJE SLOVENSKE LJUDSKE STRANKE ZA DEŽELNOZBORSKE VOLITVE.

Splošni volivni razred.

Sodni okraj Ljubljana: Mihael Dimnik, posestnik v Jaršah.

Sodna okraja Kamnik—Brdo: Lavrenčič Ivan, dekan v Kamniku.

Sodna okraja Kranj—Škofja Loka:

Evgen Jarc, državni poslanec v Ljubljani.

Sodni okraji Radoljica—Kranjska gora—Tržič: Piber Ivan, župnik v Gorjah.

Sod. okr. Postojna—Senožeče—Ilirska

Bistrica—Vivapa—Lož: dr. Vladislav

Pegan, odvetnik v Ljubljani.

Sod. okr. Vrhnika—Logatec—Idrija—

Cerknica: Kobi Anton, veleposestnik na

Bregu.

Sod. okr. Krško—Kostanjevica—Mo-

kronog—Trebnje: Hladnik Ivan, župnik na

Trebelnem.

Sod. okr. Litija—Višnagora—Radeče:

dr. Zajec Ivan, zdravnik v Ljubljani.

Sod. okr. Kočevje—Vel. Lašče—Rib-

nica—Žužemberk: Jaklič Fran, državni po-

slanec v Dobrepolah.

Sod. okr. Novo mesto—Črnomelj—

Metlika: Mihelčič Alojzij, župan na Lok-

vici.

Kmetijske občine.

Ljubljana—Vrhnika: dr. Ivan Šusteršič, deželni glavar v Ljubljani. Povše Franc, komercialni svetnik v Ljubljani.

Kamnik—Brdo: dr. Jan. Ev. Krek, državni poslanec v Ljubljani.

Kranj—Tržič—Škofja Loka: Demšar

Franc, državni poslanec na Češnjici.

Zabret Ivan, posestnik na Bobovku.

Radoljica—Kranjskagora: vitez Josip

Pogačnik, državni poslanec v Podnartu.

Postojna—Logatec—Senožeče—Lož—Ilirska Bistrica—Čirknica: Drobnič Franc, posestnik v Novi vasi pri Blokah. **Dr. Ignacij Žitnik,** državni poslanec v Ljubljani.

Vipava—Idrija: Perhanc Bogomir, posestnik v Vipavi.

Novo mesto—Kostanjevica—Krško: Zirc Josip, župan v Kandiji.

Trebnje—Višnjagora—Žužemberk—Mokronog—Litija—Radeče: dr. Evžen Lampe, deželni odbornik v Ljubljani. **Košak Fran,** posestnik in župan na Grosupljem. **Vehovec Ivan,** posestnik in župan v Žužemberku.

Črnomelj—Metlika: Dermastia Karol, strokovni učitelj na slovenski trgovski šoli v Ljubljani.

Kandidata v kmečki skupini Ribnica—Velike Lašče—Kočevje. Izvršilni odbor S. L. S. je na podlagi soglasnega pooblastila shoda zaupnikov dne 5. t. m. in krajevnih zaupnikov proglasil kandidata: **Anton Lovšin,** posestnik v Jurjevici št. 31 in **Karel Škulj,** kaplan v Ribnici.

Mesta in trgi.

Tržič—Radoljica—Kamnik: dr. Vinko Gregorič, primarij v Ljubljani.

Odstopivšim poslancem gg.: Bartolu, Dularju, Matjašiču in Ravniharju se je izrekla najtoplejša zahvala za njih delo in zvestobo.

Volilni boj.

Vsak volilec mora voliti.

Še dobrih štirinajst dni nas loči od volitve in treba bo na volišče ter oddati glasovnico za tega ali onega kandidata, za to ali ono stranko.

Na volišče mora vsakdo, ker zahteva postava, da je dolžan vsak volilec voliti, ako ga ne opraviči važen vzrok, kakor n. pr.: bolezen, važni opravki, nujna pot ali kako drugo tako opravilo. Kdor pa ne gre voliti in nima prav nobenega vzroka navesti za to, da ni volil, ta je zanemaril svojo volilno dolžnost in se je postavil v nevarnost, da bo kaznovan.

Vsak glas šteje.

Noben somišljenik Slovenske Ljudske Stranke naj ne ostane doma, vsak naj odda svoj glas za stranko!

Vsak naj pomisli, da šteje vsak glas. Večkrat se zgodi, da propade kak kandidat samo vsled enega samega glasu, ker je volilec doma ostal in si mislil, saj je vseeno, če gre voliti ali ne.

Čim več glasov, tem slavnjejša je zmaga! Vsak naj pomisli, da javnost ne bo gledala samo na število poslancev, ki bodo pri prihodnjih volitvah zmagali, ampak tudi na število glasov, katere bodo posamezni poslanci in stranka dobila. Letošnje volitve naj pokažejo, da je liberalna stranka v kranjski deželi napravila vse zaupanje, ves svoj ugled in da nima pri nas ničesar več iskati. Letošnje volitve naj spričajo, da je edina stranka v deželi, ki zasluži zaupanje ljudstva, Slovenska Ljudska Stranka. Že iz hvaležnosti in v znak pri-

znanja, da je Slov. Ljudska Stranka v dobi petih let toliko storila za ljudstvo, kakor ni liberalna stranka ves čas, kar je imela moč v deželi, naj gre vsak somišljenik na volišče in s tem poštenemu delu čast da.

Volitev je tajna in svobodna.

Volitev v deželni zbor je tajna. Zato voli vsakdo brez skrbi, po svojem prepričanju in naj se ne pusti nihče strahovati, da bi volil kandidata liberalne stranke. Vsak, kdor bi grozil našemu somišljeniku, da mora voliti liberalnega kandidata, se kaznuje z zaporom od enega do šest mesecev.

Volitev je svobodna! Kdor ponuja volilcu denar ali mu obljubi kak dobiček, da bi ga pregovoril, da bi ne volil ali pa volil kakega nasprotnega kandidata, se kaznuje z zaporom od enega do šest mesecev.

Ravnotako je kaznovan tisti, ki se da podkupiti in sprejme ali pa si da obljubiti kak dobiček.

C. kr. vlada sama je napravila poseben zakon za to, da se preprečijo vse goljufije, spletke in sleparije pri deželnozborskih volitvah. Vsak naših zaupnikov in agitatorjev naj prebere sledeče določbe tega zakona v »Varstvo volilne svobode«, da se bo vedel pri agitaciji ravnati in bo znal preprečiti vse zvižaje in nepošteno agitacijo liberalnih nasprotnikov. Zakon določuje sledeče:

Volilno podkupovanje.

Kdor namenoma

1. volilcu ponudi, podeli ali pa obljubi kak dobiček, da bi ga s tem podkupil, da se volilne pravice ne bi poslužil ali da bi se je poslužil v gotovem smislu,

2. ali kdor proti obljubi, da se bode s tem dal podkupiti, tako da svoje volilne pravice ne bode izvrševal ali da jo bode izvrševal v gotovem smislu, zase ali za drugega zahteva, sprejme ali si obljubiti, da kak dobiček, se kaznuje radi pregreška s strogim zaporom od enega do šestih mesecev.

Pregrešek volilnega podkupovanja zakrivi torej tako tisti, ki koga podkupi kakor tudi, ki se da podkupiti. Volilec, ki sprejme ali si pusti obljubiti v ta namen kak dobiček, zakrivi ta pregrešek, četudi potem ne voli v smislu podkupovalca. Nič ne izpremeni na kaznivosti, če se tako podkupljenje izvrši na lastnem političnem pristašu. Brez pomena je dalje tudi, če je podkupovalec svoj namen dosegel ali ne kakor tudi, če je volilec potem obljubljeni dobiček tudi res prejel ali ne.

Dalje zakrivi ta pregrešek tudi tisti, ki obljubi volilcu povračilo škode, ki bi mu nastala vsled izvrševanja volilne pravice, če boče s tem nanj vplivati, v katerem smislu mora voliti.

Volilcu obljubljena korist ni treba, da bi bila gotova ali brezpogojna; kdor obljubi trgovcu ali obrtniku, da dobi novih odjemalcev, ako voli v gotovem smislu, zakrivi ta pregrešek. Enako, kdor obljubi delavcu, da mu preskrbi dela, ako voli v gotovem smislu,

Javno pogoščanje volilnih upravičencev.

Kdor na dan volitve v gostilnah ali krčmah ali na drugih javnih prostorih jedila, pijače ali druge uporabne volilcem brezplačno ali proti navideznim cenam daje ali dajati da, ga je kaznovati.

Volilno siljenje.

Kdor se volilca hotoma v namenu, da bi ga pripravil do tega, da svoje volilne pravice ne bi izvrševal, ali pa da da bi jo izvrševal v gotovem smislu, dejansko loti, ali mu provzroči škodo na telesu, svobodi, časti ali na premoženju ali dohodkih, se radi pregreška kaznuje s strogim zaporom od enega do šestih mesecev.

Istim kaznim zapade, kdor takoj po volitvi volilcu namenoma radi tega silo ali škodo dela ali ga oškoduje, ker je volil proti smislu, v katerem je vplival nanj pred volitvijo.

Grožnja z odpovedjo stanovanja ali kakega zemljišča, katero ima volilni upravičenec v najemu, je grožnja gmojne škode in torej kazniva.

Siljenje volilca k volitvi samo na sebi še ni kaznivo, ampak le siljenje k izvrševanju volilne pravice v gotovem določenem smislu.

Razširjanje lažnivih vesti pri volitvi.

Kdor namenoma lažnive vesti o kraju ali o času volitve, o odstopu volilnega kandidata ali o kaki drugi taki okolnosti, ki bi utegnile volilne upravičence odvrgniti od izvrševanja volilne pravice ali pa jih napotiti k izvrševanju volilne pravice v gotovem smislu, javno in ob času razširja, ko volilni upravičenci ali del volilnih upravičencev ne morejo več o pravem stvarnem položaju doznati, se radi prestopka kaznuje z zaporom od enega tedna do treh mesecev.

Volilna ponaredba.

Kdor namenoma

1. pri volitvi glasovanje ali izid glasovanja popači,

2. glasovnico, ki se mu je izročila, da vstavi v njo ime volilnega kandidata, izpolni proti sprejetemu naročilu, ali

3. provzročivši pomoto o svoji volilni upravičenosti osobito z uporabo ponarejenih ali popačenih volilnih izkaznic volilno pravico, katere mu ne pristojata, ali kateri pristojata komu drugemu, brez sporazuma z njim izvršuje, se radi pregreška kaznuje z zaporom od enega do šestih mesecev.

Kdor izpolni glasovnico analfabetu proti njegovemu naročilu, zakrivi pregrešek volilne ponaredbe.

Volilna zabranitev.

Kdor si hotoma

1. v namenu, izvrševanje volilne pravice volilcev otežiti ali ubraniti, ali udeležbo pri volitvi omogočiti, tuje izkaznice, glasovnice ali druge tuje volilne izkaznice neopravičeno prilašča ali prisvaja ali njemu zaupane izkaznice pridržuje ali provzroča, da se take listi-

ne drugi kakor v njih označeni osebi izroče;

2. kdor hotoma v namenu, na izvrševanje volilne pravice v gotovem smislu vplivati, volilcu svobodno izvrševanje volilne pravice s tem otežuje, da od oblasti za volilca izdano glasovnico samolastno izpolni, ali

3. v namenu, izvrševanje volilne pravice onemogočiti, volilnemu upravičencu oddajo glasu zabranjuje, se radi pregreška kaznuje od enega tedna do treh mesecev.

Kdor vzame volilnemu upravičencu volilne listine, ga oteži v svobodnem izvrševanju volilne pravice.

Kdor od oblasti za volilca izdano glasovnico samolastno izpolni, zakrivi pregrešek, četudi je dotični volilec njegov lastni pristaš. Samolastno izpolni glasovnico tisti, ki si ni v to že prej izposloval privoljenja od volilca, to je od volilca samega; pritrđitev volilčeve žene n. pr., četudi v odsotnosti volilca, nikakor ne zadostuje. Enak pregrešek zakrivi tudi tisti, ki samolastno zamenja volilcu že izpolnjeno glasovnico s prazno, kajti že s tem je volilnemu upravičencu kolikortoliko svobodno izvrševanje volilne pravice oteženo.

Volilna prepričba.

Kdor hotoma v namenu ustanovitve volilnega uspeha prepričati, volilni imenik ali glasovnice popolnoma ali deloma uniči, raztrese ali nerabne napravi, se radi prestopka kaznuje s strogim zaporom od enega tedna do šestih mesecev.

Prelom volilne tajnosti.

Kdor je namenoma pri tajni volitvi o glasovanju posameznih volilcev na nepostaven način poizvedel, se radi prestopka kaznuje z zaporom od enega tedna do treh mesecev.

Pod to določbo spada n. pr. takozvano zaznamovanje glasovnic.

VOLILNI SHODI.

Volilni shod v selški dolini. V nedeljo, dne 16. t. m., se vrši v Selcih v »Društvenem domu« volilni shod. Govorili bodo vsi trije naši kandidatje za letošnje deželnozborske volitve. Možje in fantje-volilci, pridite!

Volilni shod v Starem trgu v Polanski Dolini. Volilni shod zaupnikov S. L. S. se vrši pri nas v nedeljo, dne 16. nov., po drugi sv. maši. Naši somišljeniki se vabijo ta dan, da se shoda v obilnem številu udeležijo. Ob prihodnjih volitvah pokažimo, da smo možje-volilci S. L. S., ki dela za blagor ljudstva v deželi. Čul sem že nasprotnike in učene može na lastna ušesa, da je S. L. S. storila več v petih letih, kakor njihova stranka v dvajsetih letih. Tedaj možje, volilci iz polanskih občin, oddajte dne 1. decembra glasove našemu belokranjskemu kandidatu, ki je predlagan.

Volilni shod v Mengšu. V nedeljo, dne 9. novembra, je priredil deželnozborski kandidat g. dekan Lavrenčič pri nas dva volilna shoda, enega po

prvi sv. maši v Trzinu v ondotni šoli, drugega pa isti dan popoldne v tukajšnjem Društvenem domu. Na obeh shodih so bili prostori polni poslušalcev, ki so vneto poslušali eno uro trajajoči govor g. dekana, ki je poljudno opisal ogromno delo naših poslancev v prid kmečkemu ljudstvu ter zavrnil nerasno obrekovanje našega dr. Ivana Kreka in dež. glavarja dr. Ivan Šusteršiča. Ko je na koncu domači kaplan stavil vprašanje na volilce, ali je kdo proti kandidaturi g. Ivana Lavrenčiča za splošno kurijo ter dr. Ivana Kreka za kmečke občine, se ni nihče oglasil, ampak z glasnim odobravanjem in ploskanjem so pritrđili kandidaturi obeh gospodov. S pozivom, da naj volilci vsak po svojih močeh store, da bo zmaga častna, se zaključil shod.

Volilni shod v Prečini. V nedeljo, dne 9. t. m., popoldne smo imeli shod S. L. S. Zbralo se je toliko mož, da ni bilo za vse prostora in so morali nekateri zunaj stati. Predsednik shoda, g. župan A. Turk, da besedo gosp. Jos. Zircu, našemu kandidatu, ki oriše tako živo delo poslancev S. L. S. v zadnjih petih letih, da mora vsak, še tako hud liberalce, priznati: Zares, to so možje dela. Za tem smo pa videli našega drugega kandidata gosp. Alojzija Mihelčiča, župana z Lokvic. Odkrito moramo priznati: Prvič smo ga videli, a se nam je že topot fako prikupil, da bomo vsi oddali zanj svoje glasove. Še enega gospoda ne smemo pozabiti, ki je počastil sijajen shod: to je g. drž. poslanec Evg. Jarc. Rekel je, da za nas ne bo boj težak, hud paper pa bo za liberalce, ki nimajo ničesar pokazati. Kdo pa je poskrbel, da bo sprejeta cesta, ki vodi od Bršljina skozi Češnovas in Zalag na Stražo, med deželne ceste, če ne poslanci S. L. S.? — Tistim pa, ki so nam doslej nasprotovali in hodili za ljudmi gotove baže, povemo to-le: Če se vam to nedeljo niso odprle oči, se vam ne bodo nikoli. Kdor še hodi z ljudmi, ki prisegajo za »Slovenski Dom« in vanj mažejo svoje budalosti, s takim nimamo odslej nobenega stika več. Ker naša stranka je katoliška in mi se ne damo farbat od »Doma«, mi ne pogledamo cunje, ki celo taji, da bi bil Kristus kdaj živel. Da bodo bralci vedeli, kako piše to nečedno glasilo »neodvisnih« kmetov, navedemo doslovno iz »Slov. Doma«: Kdor veruje, da je bil Jezus rojen v Betlehemu, temu ni več pomagati. (»Slovenski Dom«, 1913, 14. štev.)

Volilni shodi S. L. S. v kamniškem okraju. Iz Stranj: V soboto smo imeli obilno obiskan volilni shod. Zastopane so bile po večini mož občine Bistričica, županje njive in Stranje. Dr. Krek je s svojim govorom o delu v deželni in državnem zboru navdušil zborovalce za S. L. S. in volitve bodo pokazale, da pri nas za liberalce ni tal. — Iz Tunjic: V nedeljo je pri nas govoril na volivnem shodu dr. Krek. Naši možje ostanejo zvesti naši stranki. V Tunjicah ni liberalca.

Občni zbor Kmečke zveze za sodna okraja Postojna in Senožeče 9. t. m. v Št.

Petru se je vršil nad vse krasno. Načelnik Zveze pozdravi pri otvoritvi zborovanja vse navzoče. Tajnik župnik g. Bešter poroča o delovanju zveze in razloži pomen Kmečke zveze za kmeta ter vzpodbuja k pristopu. Pri volitvi odbora je bil z izjemo g. dekana M. Erzar izvoljen stari odbor, na katero mesto je bil izvoljen g. kurat Luka Smolnikar. — Načelnik kmečke zveze prosi po končanem občnem zboru g. drž. poslanca dr. Žitnika za poročilo, ki je govoril o pomenu socialnega zavarovanja, o vojaštvu, o zavarovalnicah, o lovskem zakonu in kartelih. Njegovo poročilo je bilo obširno, toda poslušalci so svojega poslanca poslušali z veliko pozornostjo. — Za dr. Žitnikom poroča dr. Vlad. Pegan, naš novi kandidat za dež. zbor. Vzel je na piko liberalce, ki se pred volitvami delajo verne, da bi ljudi zapeljali in vjeli glasove. Dokazal je na podlagi liberalnih časnikov njih nevero. Morali bi videti razjarjenost volilcev, ko je govornik prebral stavke proti veri iz liberalnih časnikov! Glasno so povpraševali, kje je pa takrat državni pravdnik, ko liberalni dvo-nožci v svojih časopisih sramote našo sv. vero, da jim tega ne zapleni. Govornik je pokazal brezglavo liberalno gospodarstvo v lastni stranki. Zaraditega jih ne reši nobena reč poloma, tudi vodiška Johanca ne. — Ker je bila ura že pozna, je tajnik Kmečke zveze dal na glasovanje kandidature gg. dr. Žitnika, dr. Pegana in Drobniča, katere so bile z velikim navdušenjem sprejete enoglasno. Po kratkem vspodbujanju g. župnika Škerjanca k pristopu k kmetijskim podružnicam in Kmečki zvezi je načelnik zaključil lepo zborovanje.

d Občni zbor »Kmečke zveze« za sodni okraj Radeče, ki je bil v nedeljo po jutranji sv. maši v Narodnem Domu, je bil prav dobro obiskan. Polna dvorana mož je z napeito pozornostjo poslušala našega državnega poslanca gosp. Fr. Povšeta in mu živahno pritrdjevala. Zborovanje je vodil g. Josip Ravnika, načelnik »Kmečke zveze«. Gosp. poslanec Povše je pokazal le nekatera dejstva iz državnega zbora, ki osvetljujejo, da je on kakor tudi vsak poslanec S. L. S. vselej nastopil za to, da se ne nakladajo novi davki kmetu-trpinu, ki že tako zdihuje pod pritiskom davčnega vijaka, marveč onemu, ki ima mnogo v svojem žepu. Da bi od kmečkega ljudstva odvalili novo breme, ki ga je hotela naložiti država za pokritje velikih izdatkov za vojaštvo, so predlagali v državnem zboru in dosegli, da se je vpeljal nov davek na avtomobile, na peneča vina, na stave pri konjskih dirkah. Tako bo država dobila več milijonov od bogatinov, katere bi bil sicer moral plačati kmet.

Nato g. poslanec opisuje delovanje deželnega zbora. Navaja, koliko je deželni odbor storil za povzdigo gospodarstva s tem, da je podpiral živinorejo, da se na vseh krajih popravljajo ceste, delajo vodovodi, kjer imajo ljudje več ur do dobre vode. Zato mora res vsak volilec pokazati, da je na strani S. L. S., ki res kaj dela. V očigled temu so vsi zbrani zborovalci soglasno izrekli zaupanje poslancem S. L. S., katerim poslanca bodo tudi oddali svoje glasove na dan volitve.

»Kmečka zveza« je potem imela občni zbor. Izvoljen je bil stari odbor. Za načelnika je g. Ravnikar. Značilno je, kako je ta shod vznemirila našega dacarja Šimenca, ki je pokazal svoje liberalno srce s tem, da je zabavljajl čez farje. Rekel je, da so nebesa za stare babe in otroke. Mi le vprašamo, ali ga dežela plačuje zato, da bo agitiral za liberalce?!

Shod somišljenikov S. L. S. za ljubljansko okolico se vrši prihodnjo nedelje v D. M. v Polju po prvi maši v Ljudskem domu.

Volilni shodi S. L. S. v škofjeloškem okraju bodo: v soboto 15. novembra ob 4. uri popoldne v Dražgošah, v nedeljo 16. novembra: ob 7. uri zjutraj v Selcah, ob 10. uri popoldne v Škofji Loki in ob 3. uri popoldne na Trati. Govorili bodo kandidati S. L. S. Možje volilci, pristajši S. L. S., pridite vsi!

Političen pregled

AVSTRIJSKI DRŽAVNI ZBOR.

Na Dunaju je državni voz zopet običal. Kakor smo že pojasnili, delajo poslanci sedaj nove davke, iz katerih imajo tudi dežele dobiti nove dohodke. Novi davki našega kmeta ne bodo obremenili, ker bodo osušili ponajveč žepe bogatih gospodov. Zastopniki dežel so že bili vsi veseli, da jim bodo novi davki dali nekoliko lažje dihati in jim prinesli potrebnega denarja, ki ga rabijo za upravo dežel. Kar naenkrat pa pridejo z Dunaja klaverne vesti da novih davkov ne bo, ker so proti njim rusinski poslanci.

Poljaki in Rusini.

Poljaki in Rusini v Galiciji se zelo grdo gledajo, dasi so oboji Slovani. Poljaki so v Galiciji neomejeni gospodarji. Šole, službe, železnice, zemlja, skoro vse je v poljskih rokah. Rusini so povečini samo mali kmetje. Res je, da štejejo Rusini skoro dve petini galiskega prebivalstva in ni jim zameriti, da hočejo streti nadvlado Poljakov in si priboriti pravice, ki jim gredo po državni postavi. Poleg tega obstoji nevarnost, da bodo Rusini začeli škiliti čez mejo k Rusom, ako ne bo znala avstrijska vlada o pravem času napraviti reda v Galiciji.

Rusini so proti novim davkom.

Sedaj se Poljaki in Rusini prepirajo o novi volilni reformi za gališki deželni zbor. Rusini hočejo 33 odstotkov vseh poslancev in primerno zastopstvo v deželnem odboru in deželnem šolskem svetu, Poljaki pa jim ponujajo samo 27 odstotkov. Ker so pa Poljaki trdi in nočejo odnehati, jim pa Rusini nočejo privoščiti novih dohodkov, ki bi jih Galicija dobila iz novih davkov. Zato se Rusini na vso moč upirajo novim davkom, in če ne

bo drugače, bodo zborovanja v državnem zboru preprečili z vpitjem in ropotanjem.

Vlada in državni zbor.

Vlada skuša posredovati. Vsak teden so konference in seje, enkrat na Dunaju, enkrat v Lvovu za sporazum obeh strank. Ampak stvar se nikamor ne premakne. Zato je vlada sedaj zažugala, da bo dunajski parlament, če ne bo drugače, zaprla in poslance domov poslala. V Galiciji bo pa nastavila kakega generala za oskrbnika dežele, ki bo vladal toliko časa, da se Poljaki in Rusini enkrat spametujejo. Kdor ne zna samega sebe vladati, naj pa se uči od drugih. Prihodnji teden bomo že na jasnem, kako se bo stvar razmotala.

Socialni demokratje gredo navzdol.

Pretekle dneve so imeli avstrijski socialni demokratje svoja zborovanja na Dunaju. Vse vprek so tožili, da ne pride socialno demokratska stvar nikamor naprej. V dunajski zbornici sedi okoli 90 poslancev socialno demokratske stranke, pa ne morejo ničesar doseči. Draginje niso odpravili, novih davkov in novih vojaških bremen niso mogli preprečiti, deseturnega delovnega časa za delavstvo niso dosegli, ravno tako ne postavje za varstvo mladolletnih oseb. Tudi zakona v varstvo pekov in zakona o otroškem delu niso spravili skozi. Zato jim njihovi pristajši berejo hude levite in jim obračajo hrbet. V zadnjem času so izgubili blizu 40.000 članov.

KAKO JE V ČRNIGORI.

Črnogorci se po vojni prav dobro počutijo. Dobili so precej dobre in plodovite zemlje, ki je posebno pripravna za živinorejo, med drugim so dobili tudi dve precejšnji mesti: Plevlje in pa Djakovico. Žetev je bila po celi zemlji prav obilna; posebno veliko so pridelali koruze in krompirja, ki sta za prebivalstvo najvažnejša hrana. Tudi na živinskem trgu se ne pozna draginja, dasi je vojna požrla veliko govede. Poleg velikega števila ljudskih šol je otvorila Črnagora štiri nove gimnazije in eno šolo za odgojo učiteljev.

PO VOLITVAH V LAŠKI DRŽAVNI ZBOR.

Pretekle tedne so volili Lahi v laški državni zbor po novem volilnem redu. Zanimivo je, da Lahi ne marajo veliko za volitve, na volišče ni prišla niti polovica volilcev, ki jih je bilo blizu 9 milijonov. Velik križ so imeli laški kandidatje z volilci, ki ne znajo niti brati, niti pisati. V Italiji je namreč blizu 40 odstotkov prebivalcev analfabetov. (Na Kranjskem jih imamo samo 12 odstotkov.) Nova laška zbornica bo sestavljena tako-le: 69 radikalcev, 83 socialnih demokratov, 16 republikancev, 41 ustavnih demokratov, 256 zmernih liberalcev in 30 katoličanov. Katoličani so ponekod podpirali take poslance, ki so se zavezali, da ne bodo

delali proti katoliški veri. Teh je zmagalo blizu 200. Upanje svobodomiselcev, da bo novi parlament začel boj proti cerkvi, je popolnoma jalovo. Celo v Rimu so svobodomiselci propali. Volilci so prirejali na dan poraza svobodomiselstva v Rimu velike demonstracije in kričali: Dol s prostozidarji in svobodomiselci! Izid volitev v Rimu je rimskega župana Natana, zagrizenega in strupenega nasprotnika cerkve, tako poparil, da je odložil županstvo. Z njim vred je odstopil ves rimski občinski odbor. Vlada bo nastavila za sedaj komisarja, da bo vladal do prihodnjih občinskih volitev. Laški katoličani so poraza rimskega župana zelo veseli, ker je ravno rimski župan neshetokrat zasramoval rimskega papeža in proglašal na shodih boj proti cerkvi.

V deveti deželi.

Iz angleščine po Rider Haggardu prevel I. M. (Dalje.)

Dospevši brez najmanjšega doživljaja nazaj v svoje sobane me je Vojnovič šaljivo vprašal, kaj premišlujem.

»Premišlujem in ugibam,« sem odgovoril, »po kakšnem načelu je urejeno, da morajo nekateri ljudje najti krasne kraljice, da jih vzljubijo, medtem ko drugi ne najdejo nikogar ali še manj nego nikogar; in nadalje tudi ugibam, koliko vrlih junaških življenj bo stalo delo te noči.«

Znabiti je bilo malo poredno od mene, pa naposled vsa čutila me izpuhte s starostjo, in tako si nisem mogel pomagati, da ne bi bil malo nevoščljiv zbok prijateljeve sreče.

Drugo jutro je bil Tomič obveščen o srečnem dogodku. Kakšni smehljaji so mu pljuskali po obličju! Čestil je namreč Sorajo prav tako resnobno kot Vojnovič Nilepto, a njegovo čestjenje je bilo doslej še brezuspešno. Dozdevalo se je celo njemu in tudi meni, da je ta črna kraljica v svoji nerazumljivi duši mnogo raje videla Vojnoviča nego Tomiča. Zbok tega se mu je odvalil težek kamen s srca spričo novice, da je srce njegovega neprostovoljnega tekmeča trajno in zadovoljno oddano drugam.

Tisto jutro smo bili zopet v prestolni dvorani; nisem se mogel premagati, da se ne bi nasmejaj, ko sem primerjal v duhu ta obisk z našim nočnim obiskom; če bi stene mogle govoriti, kako čudne stvari bi mogle praviti!

Kakšne glumačke so ženske! Visoko gori na prestolu je sedela lepa Nilepta v državni opravi in ko je malo pozneje vstopil Vojnovič v polni uniformi častnika kraljeve telesne straže ter se ji udano poklonil, je s hladnim prikimanjem zgolj priznala njegov pozdrav ter se malomarno obrnila z glavo v stran. Dvor je bil precej velik, kajti

ne le obred podpisanja postav je privabil poleg onih, ki jih je dolžnost vezala prisostvovati, še mnogo drugih, ampak tudi glas, da namerava Nasta javno prositi Nileptine roke, je povzročil, da je bila prostorna prestolna dvorana nabitá polna do zadnjega kotička.

Seveda so bili tu v prvi vrsti naši prijatelji svečeniki z Agonom na čelu, ki nas je pogledoval z maščevanja željnimi očmi. Dalje so bili tu mnogoštevilni velikaši s sijajnim spremstvom, med njimi Nasta, ki je zamišljeno gladil črno brado in je bil nenavadno neprijazen videti.

Krasen in ganljiv prizor je bil to, zlasti ko je posebni uradnik prečital vsako postavo ter jo izročil kraljicam v podpis, ko so trobente zabučale in je telesna straža s treskom postavila sulice na tla. Branje in podpisavanje postav je trajalo precej časa, pa naposled je bilo končano tudi to. Poslednja postava je dajala nam trem plemski stan, gotova vojaška dostojanstva in obširna posestva, ki sta nam jih naklonili kraljici. Ko so prečitali in podpisali to postavo, so kakor poprej zabučale trobente in sulice streskile ob tla, videl sem pa, kako so se nekateri velikaši obrnili in šepetali med seboj, medtem ko je Nasta škripal z zobmi. Kakor je vse kazalo, jim nam izkazana čast ni bila po volji, dasi v danih okoliščinah ni bila nenaravna.

Nato je nastala tišina in Nasta je stopil naprej, se priklonil ponižno, dasi mu iz oči ni sijala ponižnost ter zaprosil kraljico Nilepto neke dobrote.

Nilepta je malce prebledela; vseeno pa se je ljubko priklonila v odgovor ter prosila »predragega gospoda«, da pove, kaj želi. Nato jo je v malo naravnostnih vojaških besedah zasnubil za ženo.

Predno pa je ona mogla odgovoriti, se je oglasil veliki svečenik Agon ter je v zares zgovornem in prepričevalnem govoru razkazoval mnogobrojne prednosti nasvetovane zveze. Kako bi utrdila in uvrstila kraljestvo, kajti Nastova zemljišča so tvorila že samaposebi majhno kraljestvo, kjer je bil on precej neomejan vladar, kako bi zadovoljila divje gorenjce in se priljubila med vojaštvom, kajti Nasta je bil slovit general; kako bi ta zveza nadalje utrdila njeno dinastijo na prestolu ter bi zadobila blagoslov »solnce«, t. j. velikega svečenika itd. itd. Nileptin obraz je bil med Agonovim govorom prava študija. Pač se je sicer smehljala, pa pod nasmehljajem je bil kakor iz kamena, in oči so se ji jele osodepolno premikati.

Ko je Agon naposled končal, se je pripravljala, da odgovori. Predno pa je mogla odgovoriti, se je Soraja nagnila k njej ter ji zašepetala s tihim, pa zanjo vseeno slišnim glasom: »Dobro premisli, sestra moja, predno odgovoriš, kajti dozdeva se mi, da utegne naš prestol odviseti od tvojih besedi.«

Nilepta ni zinila besedice. Soraja pa je zmignila z ramo, se nasmehljala in se naslonila zopet ter poslušala.

»V resnici velika čast mi je bila izkazana,« je rekla, »ko ni le bila moja bota roka zaprosena za zakon, ampak da je tudi Agon tako hitro poklical blagoslov solnce nad mojo zvezo. Dozdeva se mi, da bi bil pripravljen nas takoj v naslednji minuti poročiti, predno bi še nevesta mogla reči da. Nasta, zahvaljujem te in zapomniti si hočem tvoje besede, pa ker me še nikakor ne mika poročiti se, je cela stvar kakor kupa, koje vsebino in okus ne pozna nikdo, dokler je ne prinese k ustnicam. Še enkrat najlepša hvala, Nasta,« in naredila se je, kakor da bi hotela vstati.

Obraz velikega plemenitaša je postal malone tako dolg in tako mračen, kot njegova beseda, saj je vedel, da so njene besede pomenjale popolno zavrnitev njegovega snubenja.

»Hvala bodi kraljici za njene milostive besede,« je rekel premagujoč se s težavo, »moje srce si jih gotovo ohrani. Zdaj pa prosim še druge dobrote, namreč kraljevega dovoljenja, da se podam v svoja uboga mesta na severu za toliko časa, dokler kraljica blagohotno ne reče da ali ne. Znabiti,« je porogljivo pristavil, »me bo kraljica obiskala tamkaj ter pripeljala seboj te tuje gospode. Le borna je moja dežela in kamenita, pa moji gorenjci so utrjeni korenjaki; trideset tisoč jih zberem, da jo pozdravimo.«

Ta govor, ki je bil malone podoben oznanitvi vstaje, je bil vzprejet s popolno tišino; Nilepta pa je zardela in je srčno odgovorila:

»Gotovo, gotovo, da te obiščem, Nasta, in ti tuji gospodje z mano, a za vsakega tvojega gorenjca, ki te nazivljejo kneza, pripeljem seboj dva dolnjca, ki nazivljejo mene kraljico, in potem bomo šele videli, kateri je silnejši. Do tje pa bodi zdrav!«

Trobente so zabučale in oznanjale konec, kraljici sta vstali in veliki dvor se je začel šumno in zmedeno razhajati. Jaz pa sem šel domov s težkim srcem, ker sem spoznal, da je domača vojska neizogibna.

Po tem dogodku je vladal nekaj tednov popoln mir. Vojnovič in kraljica se nista pogosto shajala in sta najskrbnejše pazila, da se ni izvedelo pravo razmerje, v katerem sta si bila drug proti drugemu. Pa vzlic vsemu prizadevanju so začele krožiti govorice, ki jih je bilo prav tako težko zasledovati kot brenčečo muho v temni sobi.

(Dalje.)

Dom in svet.

Posvečenje zvonov v novi cerkvi Sv. Jožefa v Ljubljani. Prihodnjo nedeljo, dne 16. novembra, ob 2. uri popoldne bo ljubljanski knezoškof blagoslovil zvonove cerkve Sv. Jožefa. Zvonov bo 5. Vsi častilci sv. Jožefa se vljudno vabijo k tej slavnosti. V novi cerkvi se bo začela služba božja dne 1. maja prihodnjega leta. Ker pa no-

tranjost cerkve še ni izdelana, se do brotniki cerkve vljudno prosijo, da prispevajo po svoji moči v ta namen, da bo cerkev preje odprta.

Nove agrarske ceste na Notranjskem. Ta teden se je vršila kolavdacija in slovesna otvoritev novih agrarskih cest na Notranjskem, ki vežejo loško dolino s cirkiško dolino in preko Javornika s Št. Petrom. Obe novi cesti sta dolgi skupaj 36 km in sta velevažni za gospodarski razvoj te strani naše Notranjske. Otvoritev je bila jako slovesna in je dobila poseben pomen, ker se nista udeležila samo deželna vlada in deželni odbor, ampak tudi ministrstvu za poljedelstvo in za javna dela, Zastopnik ministra, dvorni svetnik pl. Pantz je rekel v svojem govoru, da veliko potuje in dobro vidi, kje se veliko delata ljudstvo. Mora pa reči, da je kranjska dežela ena najbolj delavnih dežel in da koraka v prvi vrsti tistih dežel, ki gredo za napredkom. Bog vé, kaj bodo rekli liberalci na to?

Roparski umor. 3. t. m. je 50 letni hlapec Škerjanec po nalogu svojega gospodarja, trgovca Čehovina v Senožečah, peljal v Trst voz sena. Ko je seno oddal, se je Škerjanec z vozom vrnil proti domu. Toda zvečer so prišli v Senožeče samo konji s praznim vozom, hlapca pa ni bilo nikjer. Takoj so ga šli iskat in ga našli v cestnem jarku nezvestnega s težko rano na glavi. Prenesli so ga domov, kjer je pa kljub takojšnji zdravniški pomoči kmalu umrl, ne da bi se bil zavedel. Dognalo se je, da mu je bil denar, ki ga je prejel za seno, uropan. O roparskem morilcu manjka doslej vsaka sled. — Sumi se, da sta bila dva roparja. Plen ni mogel biti posebno velik, ker je bil Škerjanec izkupilo za prodano seno v znesku 800 K v Trstu izročil sinu svojega gospodarja, ki se je peljal z drugim vozom v Senožeče. Škrjanc je menda na vozu zaspal in so ga v tem stanju omotili s kamenom ali kolom, potegnili z voza, umorili in oropali.

Kako je na Koroškem in kako na Kranjskem. Neki slovenski fant s Koroškega, katerega je pot zanesla na Kranjsko za nekaj časa, primerja obe deželi in piše sledeče: »Preteklo poletje me je zanesla pešpot po Kranjskem. Marsikaj se mi je zdelo v primeri s Koroško — naravnost rajsko. Med obširnimi lepo obdelanimi poljem dolge priključivo čedne vasi; ponajveč lepo, četudi preprosto barvane hiše, okoli katerih je bilo vse v najlepšem redu. Ni se pretakala, kakor na Koroškem običajno, sicer za kmetijstvo dragocena gnojnica po cestah in potih, kamor pač ne sodi. Pročelja hiš in zlasti okna so ozaljšana z ljubkim zelenjem, cvetočim v bujnoraznih prijetnih barvah. Ponovno sem gledal v glavnejših vaseh lastne društvene domove, prostorne in opremljene pač po okoliščinah in potrebah dotičnega kraja. V vsaki vasi pa stoji kaka cerkev, in čeravno podružnica, se kar prav nič ne razlikuje od koroških priznanih lepših ali boljših župnijskih cerkva. Pravi užitek je pa ogledati res bogato notranjščino večjih cerkva v okolici Kranja in Kamnika. Naj-

lepši so se mi zdeli ob razpotjih zidani križi, tam manjši »znamenice«, večji »kapela« imenovani. Ponajveč obstoje iz zidane zadnje in za polovico nižjih dveh stranskih sten, kateri se na sprednjih dveh vogalih vzdigavata v dveh stebrih, na katera se naslanja streha. To tvori dvojne stranske okna; sprednja stran pa je sploh nezazidana ter ni z železnimi ali steklenimi vratni zaprti. Notranjčina je okrašena z lepimi slikami, povečeni v človeški ali tudi nadčloveški velikosti in z lepo izdelanimi sohami; videl sem največ presvetih sre Jezusovih in luško Devico. Izpeljava je bila povsod zelo okusna in sramoval sem se ob tej vsestranski naprednosti naše koroške malomarnosti v tem oziru, kakor v mnogih drugih naštetih. Nemčursko liberalni duh je znak Koroške, in ta je že tako okužil in zastrupil višje hrepenčega duha ljudstva na Koroškem, da ne vidi svojega tozadevnega uboštva. Ne velja to le na splošno za slovenski del dežele, v še večji meri delijo to »koroško usodo« naši nemški sodeželani, ki se pustijo voditi le po vsenemških prohodrimovskih voditeljih. Torej ni čuda, da na Koroškem kljub najvišjim deželnim dokladam v državi (90 odstotkov!) še stojimo zlasti v gospodarskem oziru daleč, daleč za Kranjci. Takj se sedovi hvalisane nemškonacionalne politike in komande v res služni Koroški, ki hrustajo vsako najmanjšo željo Slovencev. Kdor že vendar sprevidi, naj ob dani priliki z glasovnico v roki primerno odgovori.

Koroški fant.

15 samomorov in samomorilnih poizkusov. V dveh dneh je bilo na Dunaju 15 samomorov in samomorilnih poizkusov. Vzroki: Boda, brezposeinost, bolezen, družinske razmere. Nek železniški uslužbenec se je obesil, ker je bil za kaznen prestavljen, nek major se je ustrelil, ker je bil v slabih finančnih razmerah, 28 letni mož se je ustrelil — pri njem so našli 18 vin, 17 letni delavec je pil lizol, ker ni dobil dela itd. Ljudje se mešajo!

Velika nesreča na železnici. Iz Pariza poročajo dne 5. novembra: V bližini kolo-dvora Melnu sta trčila ponoči brzovlak in poštni vlak. Brzovlak je zavozil v poštni vlak z veliko hitrostjo 40 km na uro. Vozovi so se razbili, druge je uničil ogenj. Vršili so se pretresljivi prizori. Izpod razbitih železniških vozov so potegnili 45 mrtvih, ki so bili skoro popolnoma ožgani. Izvlekli so tudi veliko število ranjencev, ki strašno trpe. Večina ima sežgane roke in noge. Strojvodjo vlaka so zaprli, ker je on zakrivil nesrečo. Kljub znamenjem je zavozil na tir poštne vlaka.

Katoličan župan v Moskvi. Onidan se je v Moskvi že v tretje vršila volitev župana, ker obe prejšnji volitvi nista bili potrjeni. Pri tretji volitvi je bil izvoljen šel stare trgovine s čajem in svilo. Katojr, eden izmed priljubljenih moskovskih meščanov. Kakor mestni starejšina je Katojr predsednik finančnega odbora mestnega sveta. Ker je novi župan odločen katoličan, ni pričakovati, da bi ga vlada potrdila.

Vsi moskovski župani so bili doslej pravoslavne vere, razun enega, ki je bil protestant.

Namesto pred oltar, v smrt. Ameriški listi poročajo: Prve dni meseca oktobra t. l. se je napolnila v Ameriko 18 letna Nežika Gorenc, doma iz vasi Mahorovec pri št. Jerneju na Dolenjskem. Na potovanju v obljubljeno deželo jo je spremljal njen zaročenec Frank Udovc. Nameravala sta se takoj po prihodu v Ameriko poročiti. Nesreča pa je hotela, da je Nežika že takoj drugi dan potovanja obolela na parniku »Savoje«, in sicer za pljučnico. Po prihodu v New York dne 11. oktobra so jo takoj prevedli v bolnišnico. Bolezen je postajala vedno hujša kljub zdravniški pomoči, in dne 20. oktobra je umrla v imenovani bolnišnici.

Gorenjske novice

g Bohinjska Bistrica. Naši zaupniki so se z gosp. županom na čelu v obilnem številu udeležili shoda zaupnikov S. L. S. — Krajni šolski svet je po pravilih izvolil poseben odbor za šolski gospodinjiski tečaj. Poleg drugih je odbral v znak hvalečnosti g. Frančiško Mencinger in g. Ivano Hamrihar. — V petek je bila komisija c. kr. tržškega železniškega ravnateljstva radi regulacije Belce. Občinski odbor bi za devo rad uredil, toda popreje mora biti na jasnem, koliko bo prispevala železnica, okrajni cestni odbor in pa verski zaklad. Železniška komisija se je izrekla, da se bo še prej natanko poučiti o načrtu in proračunu predno se izjavi o svojem prispevku. Tako se bo vsa uravnava zopet nekaj časa zavlekla. Ko se ni bilo železnice, in voda ni bila nikomur v škodo, pridrla je šele iz predora v taki množini, da goni žage. Včasih naraste celo čez svoje bregove ter preplavi svet v veliko škodo obmejnim posestnikom.

g Bohinjska Bistrica. Zopet moremo dokaj veselega sporočiti iz našega izobraževalnega društva. V nedeljo je zelo obilno zbranim ženam in dekletam z izvanredno spretnostjo predavala domačinka gđ. Minka Staré o snagi in varčnosti. Zelo mikavno je združila obeh čednosti in nam živo naslikala snažno in varčno gospodinjico. Celo predavanje je še poživela z lepimi domačimi zgledi. Svarila je tudi pred napačno varčnostjo. Pozvala je med drugim dekleta — tovarišice, da bi skupno agitirale za nove naročnike »Domoljuba«, opiraje se na zadnji listov poziv glede novih naročnikov. Res iz srca smo hvaležni predavateljici, da nam je toliko lepega in poučnega povedala. Zelo nas veselilo, da si je upala prva izmed domačih deklet tako možato nastopiti med domačimi in da je tako izvrstno rešila svojo nalogo. Na predavateljici smo mogli spoznati, koliko doseže marljivost in vnema za dobro katoliško stvar. Naša iskrena želja je, da bi se prav kmalu zopet ogla-

sila in da bi našla med vrlimi krščansko-mislečimi Bohinjkami še mnogo posnemovalk! — Prihodnje predavanje bo imel g. Janez Strgar o čebelarstvu. Gotovo nam bo povedal mnogo zanimivega, ker njegovo čebelarstvo slovi daleč na okoli, kajti čebele pošilja ne le po raznih krajih Avstrije, ampak celo izven Evrope. Letos n. pr. so si prišli njegov čebelnjak med mnogo drugim ogledat Poljaki, ki so bili na letošnjem katoliškem shodu v Ljubljani. Ker je g. Strgar večak v tej stroki, pridite k njegovemu predavanju v obilnem številu!

g Dob. Deželni odbor je med drugimi imenoval za svojega zastopnika v brdskem cestnem odboru g. Jan. Cerar župana občine Brezovica. Tega imenovanja je posebno vesel Krivčev učitelj iz Doba. — Volitve so pred durmi. Naša župnija pošlje na volišče krog 350 volilcev v splošni skupini in krog 200 v kmečki skupini. Liberalci že delajo. Krinski Šmajdek že vpije, da bodo klerikalci napravili kranjsko deželo. Povejmo mu kar naravnost: Zanj in za njegove je že davno vsak vinar zapravljen. Čas je, da se tudi naša fara prebudi iz liberalnega kimanja in prepusti vse liberalne »johančarje« svoji usodi. Čemu bi jim delali težave pri štetju glasov, ker dalje kakor do štetja liberalci itak ne bodo prišli. Zato bodo vsi zavedni volilci oddali svoje glasove za S. L. S. — Na Martinovo nedeljo imamo po popoldanski službi božji volilni shod v kaplaniji. Može in fantje volilci, udeležite se ga v obilnem številu. Na shodu poroča g. dekan Lavrenčič, naš kandidat v splošni skupini.

g Moravče. Volitve se bližajo zato je zavladala nervoznost pri liberalcih, kakor vselej. Boli jih, ker se je zbral toliko županov na shodu in je število mož na shodu presegalo vse dosedanje shode v Moravčah. Pa kaj se hoče, kdo pa je še tako neumen, da bo držal z liberalci z ljudmi, ki zahtevajo po sedem in še več od sto v naši liberalni posojilnici. Prede, po volitvah bo pa še bolj predla, le počakajte; liberalce si bomo pa prav od blizu pogledali. Kot zaupniki liberalne stranke so se na dan, ko je bil župan na zaupnem shodu v Ljubljani, zbrali menda najodličnejši — Pangretov Tone, krojač Šlibar in Oštarski — znan iz Hribarjevega paradiža — in prepisali volilne imenike. Skoraj gotovo Oštarskega po volitvah za plačilo nastavijo za ravnatelja svoje posojilnice. Mi mu privoščimo to častno in veliko donasajočo mesto, da ne bo vsaj dan na dan hodil brez dela po Moravčah. Po nekaterih krajih ljudi brez dela spravljajo v prisilno delavnico, kaj pa pri nas store, še ni znano. Pozno ponoči so se pisale reklamacije. Zbrali so vse, ki ne plačujejo osem kron davka, reklamirali 59 volilcev, ki volijo v drugem razredu pri občinskih volitvah in zahtevali, da se izključijo. Reve, ki ne poznate niti najnavadnejših postav in med temi nevedneži se bleste podpisi: Janko Toman, Franc Orehek, Jan. Lavrač in Jos. Šlibar. In zopet so za eno blamažo slavnejši. Škoda za poštino. — Go-

spodinjski tečaj se otvori 9. decembra, zato prosimo, da se vsa dekleta, ki so se zglasila za tečaj, zberó v nedeljo dne 16. novembra po nauku v kaplaniji.

g Tržiške novice. Socialni delavski tečaj se je vršil ob obilni udeležbi minolo nedeljo. Z veliko pozornostjo je sledilo delavstvo posameznim predavateljem in vstrajalo po več ur v dvorani. Obenem se je vršil volilni shod, na katerem je govoril o delovanju deželne zbornice v minolem zasedanju g. kandidat Ivan Piber, župnik v Gorjah. Krščansko socialni volilci bodo izkazali svoje zaupanje S. L. S. s tem, da bodo pri volitvi za splošno kurijo 1. decembra zapisali na glosovnico: Ivan Piber, župnik v Gorjah.

g Št. Vid nad Ljubljano. Še nobeno leto niso bili grobovi na našem pokopališču na Vseh vernih duš dan tako ozaljšani s cvetkami in obdani z lučicami kakor ravno letos. Zvečer in zjutraj je zažarelo lučic, kakor bi bilo celo pokopališče v ognju. Cerkveni pevci so zapeli na pokopališču tri žalostinke. — **Brošura »Slovenski liberalizem v pravi luči«**, se dobi vsako nedeljo od 9. do 10. ure dopoldne pri knjižničarju v Ljudski knjižnici v mežnariji. Za knjižico, ki ousega 80 strani, je cena 30 vin, jako nizka. Segajte po nji!

Dolenjske novice

d Iz Boštjanja. V nedeljo zvečer so fantje na Vrhovem pobili Martina Kneza iz Šmarčne. Ko se bo to bralo, bo že gotovo mrtev. Mož je bil že prileten pa miren, kar tem bolj kaže posurovelost pobalnikov. Ko so ga stegli, so ga pa še v vodo zavlekli. — V Boštjanju je na pokopališču vzoren red. Pokopališče je občinsko. Grobokopa ni, pa tudi lopat in motik ne. Jama je malokdaj dosti dolga. Navadno se mora sproti kopati. Pa ko bi bilo s čim. Seveda, pokopališče po božjem diši: duhovnik hodi mrliča blagoslovlat, križi so na njem. Teh se pa naš župan boji. V cerkev že zdavnaj več ne hodi. Kdo bi potem še za pokopališče skrbel. — Tako je liberalno gospodarstvo!

d Loški potok. V seji dne 2. t. m. je sklenil občinski odbor soglasno, da se prejšnji g. kaplan K. Škulj, sedaj kaplan v Ribnici, imenuje častnim občanom naše občine. Zasluge imenovanega gospoda za našo dolino so tako važne, da bo delo g. Škulja ohranilo trajno sled v naši dolini. V prvi vrsti njegovo delo v izobraževalnem oziru. Ustanovil nam je več društev, v katerih je organiziral može, mladeniče, kot tudi ženske organizacije. Sezidal se je po njegovem trudu in delu ponosni naš Društveni dom, ki je do danes najlepša stavba v dolini in ki ostane tudi ljudska last in ognjišče vsega ljudskega dela. Njegovo delo se je razširjalo tudi na gospodarsko polje. Živinorejska zadruga, oživljena kmetijska podružnica, društvo tesačev je njegovo delo. Enako za ženske: šola za šiva-

nje in šipkarstvo. Kot petletni občinski odbornik je s svojimi predlogi in lastnim delom učinil mnogo koristnih naprav v občini, po njegovem delu se je znižala naklada tako nizko kot že dolgo vrsto let ni bila. Po njegovem trudu je dobila občina večjo podporo. Bil je vnet zagovornik ljudskih pravic in koristi, kjerkoli je nastopal kot zastopnik svojih volivcev. V pomoč in svet je bil tudi posameznim podoben pri raznih napravah: Malilog (cesta), Hrib, Travniki, Retje. V političnem oziru je organiziral našo S. L. S. v naši dolini in docela vse javne zastope in organizacije dobil v roke S. L. S. V vsaki potrebi se je ljudstvo z vsem zaupanjem obračalo nanj in redoma ne brez uspeha. Dobil nam je veliko podpor. Tudi v cerkvenem oziru nam je bil splošno priljubljen duhovnik. Delo za reveže je vršil v tozadevni organizaciji, ki je njegovo delo: Vincencijeva družba in šolarska kuhinja. Vse delo se ne dá naštet, hvaležna pa je cela dolina vrlému delavcu za njegov trud in ponosna na svojega soobčana.

d Popotnik iz Mirne doline. Dobil sem slučajno v roke časopis »Svobodna misel« in videl v njem zapisano: »Boga so si ustvarili duhovniki, da jih redi... Stvarnika nikoli ni bilo in ga ne bo... Vera v Boga je brez pomena in škodljiva.« Zvedel sem pa, da ima Flajs v Dolu tu junjo naročeno. Tako očitno se štuli med brezverce! In tak človek je župan! Jaz brezvercu še ene pipe tobaka ne zaupam. Trojčani, glejte, da operete ta madež! — Še na nekaj moram spomniti Flajsa. Ob volitvah leta 1911. je šuntal po Trzišču: Hladnik bo naredil davek na vino! Danes je tega že skoro poltretje leto. Flajs, kje je davek na vino? Pač pa je Hladnik še leta 1910. z vso odločnostjo govoril v deželnem zboru proti vinskemu davku. Poslanci so mu pritrdili in poslali protest ministru, ki je nato opustil svojo zahtevo po vinskem davku. Flajs, ali vidiš, kako si grdo obrekoval? Ali se to spodobi za župana? Za liberalnega že.

d Vače. Ogenj je v nedeljo, 9. t. m. med prvo sv. mašo nastal na Klancu, kjer se je na neznan način v nekem hlevu vnela slama. Ogenj so sosedje takoj pogasili. Sodi se, da je ožen zanesel zločinska roka, ker je bilo istočasno pri sosednji hiši posetniku in trgovcu ukradena precejšnja vsota denarja. V kaki zvezi je ožen s tatvino, se ne vé, bržkone se tudi nikoli zvedelo ne bo. Čudno pa tudi ni, saj vsak cigán najde pot v naše kraje. Prikazni jako dvomljive vrednosti srečavamo na vseh potih. Priporočamo pristojni oblasti, naj gotovim pohajčem posveča večjo pozornost. Pa še nekaj. Po drugih občinah, kjer gre našim županstvom na roko deželni odbor, se z deželno in državno podporo gradijo vodnjaki, vodovodi in kapnice, da imajo ljudje zadosti vode v bližini hiš ali celo v hišah samih. Potem ni težko pogasiti ali omejiti ognja. V naši občini je za vodo huda. Pomislimo, koliko bi pomagala marsikje med nami najboljša brizgalna, če bi bila še tako hitro na lici mesta! Naši naprednjaki o tem ne bodo razmišljali, ker še tudi za marsikaj drugega nimajo zmisla. Na Vačah gospodarsko od leta do leta nazadujemo. Par kolovodij

uganja vrtoglavo liberalno politiko, drugi pa čedno kimajo za njimi. Nerazodni ljudje, ki trobijo v počen liberalni rog, da imajo le mir pred strupenimi liberalnimi jeziki! Da le živinski potni list dobi ob sejmih in da ni od Vačanov zaničevan, pa mu ni mar, če gre vse drugo v nič. Na Vačah res spimo tako trdo, da nas smejo vsi polhi zavidati. — O zdravstvu bo v našem izobraževalnem društvu predaval v nedeljo, 16. t. m., po litanijah zdravnik g. dr. Fr. Dolšak iz Ljubljane. Na to važno in zanimivo predavanje še posebno opozarjamo. — Liberalnega kandidata Tauferja pa prepuščamo Zagorjanom. Zagorski apneničar Janez Taufer ima res v naši fari na Zgornjem Logu pri Kovaču svoje posestvo, a on sam je pa rojen v Zagorju. Če se tega dopisnika »Slovenskega Doma« Zagorjani bratijo in so ga zagorski liberalci do grla siti, to pač malo pomeni. Vsega vajeni liberalci bodo njemu dali svoje glasove, ker jih morajo vendarle nekam odložiti. Saj pa je tudi liberalna stranka vredna takega kandidata. Mi pa bomo volili s Slovensko Ljudsko Stranko in dali glas možu, ki ga nam je ona kot prava kmečka stranka nasvetovala. Kdor pa ni z našo stranko ali s kmečko stranko, naj se liberalni gospodi obeša za škrice!

d Škocijan pri Mokronogu. Liberalci bi radi volilce v nesrečo spravili. Govore jim: »Kar prazne glasovnice oddajte. Še bolje pa je, da kak zadržek najdeš pa doma ostaneš.« Radi bi torej ljudem pri pravili sodnijska pota pa stroške, četudi vedo, da je vsak dolžan priti volit. Obupali so, pa bi radi še druge na svoj pot spravili. — Proti volivnemu imeniku v Škocijanu se je vložilo od strani Slovenske Ljudske Stranke 72 reklamacij.

d Iz Št. Jerneja. Dne 26. oktobra t. l. je priredilo slov. kat. izobraževalno društvo v Št. Jerneju koncert na trgu pred znamenjem. Igrali so Orli prav izborni nekaj lepih komadov v splošno zadovoljnost mnogobrojne občinstva, ki je izrazilo željo, naj bi se večkrat kaj takega priredilo. — No, vendar je iz vednih obljub postala resnica! Začel je po dolgem obetanju 5. novembra voziti avtomobil iz Krškega v Novo mesto pod firmo Globočnik & Kastelic. Voz dvakrat na dan iz Krškega v Novo mesto in nazaj ter ima prav lepo zvezo s posameznimi vlaki, česar prej ni bilo. Kdor se je prej peljal s pošto in je hotel iti na vlak, je moral v Novem mestu čakati po celih 5 ur ali pa tamkaj ostati čez noč; če je pa najel voznika, ga je pa veliko stalo. Sedaj se pa lahko pelje z avtomobilom zjutraj ob 8. uri 45 minut iz Št. Jerneja v Novo mesto in je opoldan že zopet nazaj; pa ima še poldruugo uro časa v Novem mestu, da opravi kake male stvari. Popoldne pa pelje skozi Št. Jernej ob 4. uri 45 minut in pride v Novo mesto ob 5. uri 30 minut; ob 6. uri 55 minut pa je že zopet v Št. Jerneju. Voznina pa znaša ravno toliko kot na pošti. To je velika pridobitev za ta kraj, ko smo tako oddaljeni od železnice. — Dne 16. novembra ob 3. uri popoldne se vrši v »Društveni dvorani« volilni shod. Ob tej priliki se predstavi novi kandidat S. L. S. za deželnozborske volitve v kmečkih občinah, Josip Zirc,

župan v Kandiji pri Novem mestu. Moževolivci, pridite v obilnem številu na shod! d št. Peter pri Novem mestu. V našem izobraževalnem društvu, ki je par let le bolj počivalo, smo se pričeli gibati. Upamo, da se razvije v njem sčasoma prav lepo življenje. Ker društvo nima na razpolago lastnega prostora, je dovolil krajni šolski svet, da se smejo društvena predavanja vršiti v šolskih prostorih. Prvo predavanje smo imeli dne 26. oktobra. Govoril je domači župnik Fr. Vovko. Proti pričakovanju je napolnilo ljudstvo dvorano do zadnjega kotička. To je lepo znamenje in dokaz, da je tudi Dolenjec pouka željen. Prav kmalu bo priredilo društvo drugo predavanje, pri katerem bo nastopil tuj predavatelj. To pot bomo imeli obenem izvanredni občni zbor, da v društvenem odboru moči nadomestimo, oziroma jih izmenjamo. Le v obilnem številu na sestanek moški in ženske. — Za eno prihodnjih nedelj imamo napovedan političen shod, na katerem se nam pokažeta poleg našega državnega poslanca kandidata za deželnozborske volitve v našem kraju. Shod se bo vršil bržkone ob 11. uri dopoldne. — V okrajni cestni odbor je imenoval deželni odbor g. Jožefa Bojanca iz št. Petra. Opravičeno pričakujemo in želimo, da bi se naša cesta proti Novemu mestu bolj vestno oskrbovala, nego se je do sedaj. — Letošnja vinska kapljica je — hvala Bogu — prav dobra. Pričakujemo vedno več kupcev. Cena se je precej hitro dvignila; vsaj se plačuje že mošt po naših goricah od 48 do 52 vinarjev. Saj je pa tudi priznано dobro »vince s Trške gorice«.

Prazno tarnanje

v slučajih nezgode, pa tudi že pri boleznih, kakor na primer pri bolečinah v prsih, bodljajih za pleči in pri enakih bolih, ki se jih dobi vsled prehlada in prepiha, prav nič ne pomaga, ampak stvar vsled odlašanja še poslabša. Take bolečine naj se poskuša hitro odstraniti, najboljša s Fellerjevimi rastlinskimi esenc-fluidom z znamko „Elza-fluid“, ki, kakor smo se že večkrat prepričali, lajša in odstranja bolečine. Mnogim, ki so ga zaupno vporabljali je pomagal, ako jih je stiskalo v prsih, pri težkem dihanju, bolečinah v prsih, da celo pri zastarelih kataralnih in revmatičnih slučajih. Zdravnik dr. Josip Estmeister, Wildenau, p. Aspach piše, da Fellerjev fluid izvrstno pomaga pri motenjih in alternacijah zdravja in mnogi drugi zdravniki potrjujejo isto. Imejte ga vedno pripravljenega, ker je najboljši ščit proti mnogim sovražnikom našega zdravja. Ducat malih ali 6 dvojnatih steklenic stane samo 5 K franko.

Tudi Fellerjeve odvajalne rabarbara kroglice z znamko „Elzakroglice“ priporočamo našim bralcem nujno iz lastnega prepričanja, pri tako pogostih motenjih v prebavi, želodčnih boleznih, zaprtju, pehanju hitro pomagajo. 6 kroglic za 4 K istotako kot Fellerjev bolečine lajšajoči fluid dobite franko od lekarnarja E. V. Feller, Stubica Elzatrž št. 16 (Hrvatsko).

— — — cis.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica Ljubljana

Miklošičeva cesta šte. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obreštuje po 4³/₄% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Notranjske novice

n **Hrenovico.** Kako je naš Zaman pri iskanju časti povsod pogorel, je čitateljem »Domoljuba« znano. Znano je tudi, da je radi kršenja šolskega reda in radi zanemarjanja svojih dolžnosti dobil od okr. šol. sveta grajo. Ali naj pa to že zadostuje? Starišem otrok gotovo ne! Otrok ne pošiljamo v šolo zato, da bi tam prebili za šolo določene ure, njih učitelj pa medtem bral protiverske časopise! Kdo pa bo popravil škodo, ki so jo otroci skozi več let trpeli v šoli? Ali ni žalostno, da jih je med odraslo mladino dovolj takih, ki znajo svoje ime komaj s težavo podpisati! Otroci sami pripovedujejo, da se jim ni treba v šoli učiti; učitelj kar »cajtenge« berejo. Vzorna šola za prosvetljeno 20. stoletje! Ali ni škoda denarja, ki ga plačujemo za šolske namene!? — Take razmere so le tam mogoče, kjer je učitelj kar zaverovan v protiverske, umazane časopise, zraven pa še prijatelj revolverja. — Naši učitelji se je »Domoljub« zadnji čas na vso moč priljubil. Komaj čaka četrtka. Vrabci na strehah čivkajo, da si je izrezek iz njega skrbno shranila — v trajen spomin. Tudi je jela tožiti, da ji pri nas zrak nič več kaj ne ugaja. Saj se razumemo! Ker je Zamanovim pripravila toliko stroškov, jim bo sedaj gotovo z odprtim mošnjičkom priskočila na pomoč! — Tu se je pred kratkim zmešalo dekletu Meti Turk iz Hrenovic, 10, po dom. »bolko-vi«. Skočila je v vodo in se utopila.

n **Idrijske novice.** O stoletnici Napoleonovih vojska se nekateri ogrevajo za Ilirijo, ki je takrat propadla. No ravnó Idrija bi znala precej povedati, kako malo je bilo mar Francozom za našo narodnost. Le izžemali so ljudi in naprave, da so pokrili vojskine stroške, za drugo jim ni bilo mar. Priljubljeni naš predstojnik Gerstort je l. 1806 umrl vsled nasilja Francozov, to so vsi priznali. In berite v arhivu grajskem, kako so leta 1809 nadlegovali voditelja

rudnika svetnika Pasecky, ga tožili goljufije, da bi bili le več izsilili denarja in materijala od njega. In za naš jezik so kaj storili? Vsi akti in dopisi imajo prve dve leti dvojezičen znak, na sredi pregrnene pol pole se bere na levi nemško, na desni francosko. Slovensko dobiš kvečjemu pri kakih razglasih odredbah in obsodbah. Zadnje dve leti 1811 in 1812 pa je bil izključno francoski uradni jezik. Toliko so bili uljudni, da so pustili dve leti časa se priučiti francosčine, potem je pa neusmiljeno pela le francosčina. Celo cerkvene račune idrijske z vsemi prilogami vred je napravil cerkveni tajnik za leta 1811 in 1812 samo v francoskem jeziku. Ko bi bil Napoleon zmagal in vladal po naših krajih, bi se bil za naš slovenski jezik veliko manj zmenil, kakor za poljsko kraljestvo. Bilo je pač Poljakov 20 milijonov, pomagali so mu v vojskah, a da bi bil jim zato hvaležen, zgodovina molči. Kedaj bi že malih Slovencev več ne bilo, če bi se tujci po naših krajih šopirili.

n **Spodnja Idrija.** Na lovu se je smrtno ponesrečil na praznik Vseh svetnikov rudar Janez Felc, star 50 let, oče nepreskrbljene družine. Na praznik se je spravila lovska družba spodnjo-idrijskih rudarjev brez sv. maše na lov na zajce in je tako pokazala, da bolj ljubi par zajcev, kot vse svetnike. Smrtna nesreča se je zgodila s tem, da je ponesrečencu spodrsnilo in je padel v jarek okrog 30 metrov globoko, kjer je izdihnil, ker ni bilo od nikjer pomoči. Skoro dva dni so ga pustili njegovi tovariši »v miru« in tretji dan so ga našli mrtvega. — Tako se prirejajo lovi v praznikih!

n **Vič.** Združena večina liberalcev in soc. demokratičnih občinskih odborikov je imela dne 2. novembra ob 2. uri popoldne občinsko sejo med tem, ko so se drugi verniki po svoji lepi navadi v cerkvi in v procesiji na pokopališču v molitvah spominjali svojih ranjkih. Klub občinskih odborikov S. L. S. se te seje ni udeležil. In kaj je ukrenila protiljudska večina obč. odborikov? Povsod po deželi se nalagajo naklade na žganje, ker si s tem občini najlažje pripomore do potrebnega denarja. Naši možiceljni, ki imajo polna usta, kako pri srcu jim je občina, so pa žganjepivcem in žganjetočem na ljubo odpravili naklade, ki bodo samo letos prinesle občini 3700 K dobička. »Poglihali« so se z žganjetoči, da bodo zadovoljni, ako se odkupijo z 2000 K. Tako delajo ti hvalisani odboriki — v prid občine. S sejo na imenovani dan so zopet jasno pokazali, da ste te dve stranki — protiverski in protiljudski. Ob volitvah se bodo pa bahali, kako delajo za ljudstvo. Vaša dejanja govore, in po njih vas bo ljudstvo sodilo in obsodilo.

n **Žiri.** Shod volilcev S. L. S. bo prihodnjo nedeljo po jutranji maši v novi Mrovcevi hiši. Govorili bodo drž. poslanec Gostinčar, ter kandidata S. L. S. gg. Perharc in Kobi. Volilci, pridite polnoštevilno na ta shod, da razložite svoje želje. — Neki človek prodaja po Žireh zadnje dni brošuro o Vodiški Johanci.

Nimamo nič zopet to, če liberalci na ta način častijo svojo svetnico, pošteti ljudje je ne bodo. Sicer smo pa radovedni, če velja zakon o kolportuži tudi pri nas?! — Ženski odsek kat. izobr. društva priredi v nedeljo 23. t. m. dram. predstavo »Junaške Blejke«, z raznimi pevskimi in glasbenimi točkami. Opozorjamo že danes. — V nedeljo bo poleg nove zadružne hiše čevljarske zadruge na Dobračevi blagoslovljena še nova Mrovcova hiša. Spodnje prostore je vzelo v najem kmet, konsumno društvo, ter se kmalu vanje preseli.

Iz seje deželnega odbora

dne 9. novembra 1913.

Vsako gasilno društvo, ki hoče postati deležnik podpore iz gasilnega sklada, mora podpisati reverz, da pristopi Kranjski deželni gasilski zvezi. Gasilskim društvom, katera se ne uklonijo tej zahtevi in ki prete omejiti svoje delovanje, se odvzame požarna policijska oblast ter se županstvom naroča, da ustanove v takih krajih nova društva. Deželna vlada se naprosi, da razpusti za sedaj gasilni društvi v Dobu in v Ilirski Bistrici, ki sta se braniti delovati izven domače občine.

Za bolniško strežniško šolo se ustanovi internat za največ deset gojenk, v kateri se sprejme domače učence brezplačno proti obvezi, da se obvežejo po dovršeni šoli službovati nekaj let kot plačane bolniške strežnice na deželi, za slučaj vojne pa da vstopijo v službo rdečega križa. Opozorja se na važnost te šole zlasti občine, v katerih živi v večjem številu delavsko prebivalstvo.

Na kmetijski šoli na Grmu se napravi poskus s pridelovanjem sladkorne pese.

Vsem občinam se odstopi na željo brezplačno poskusno sredstvo za uničevanje vran.

Zgradba vodovoda Rovte se odda I. kranjski podjetniški družbi za 36.860 K.

Za tlakovanje deželne ceste v mestu Kočevje se dovoli prispevek 54.375 K. Ostalo polovico odračunši prispevek delavskega ministrstva v znesku 20.000 K pokrijeja cestni odbor in občina.

Mesto župnika Frana Travna v Sodražici se imenuje zastopnikom deželne-

ga odbora v cesnem okrajnem odboru ribniškem Anton Lavrenčič, župan v Sodražici.

Na prošnjo kmečke zveze se priredi koncem meseca novembra v Radečah pri Zidanem mostu premovanje goveje živine in se v ta namen dovoli 500 K podpore iz državnega kredita in 500 K iz deželnega.

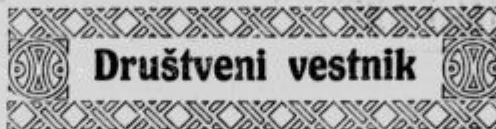
Gasilnemu društvu v Vrhpolju se dovoli 33% podpora k skupnim stroškom, ki se izplača v treh letnih obrokih.

Gasilnemu društvu v Št. Rupertu se dovoli 400 K podpore.

Gasilnemu društvu pri Sv. Gregoriju se dovoli 400 K podpore.

Gasilnemu društvu v Šmartnem v Tuhinju se dovoli za sedaj 300 K podpore, k zgradbi gasilnega doma pa obljubi 33% prispevek, ki se izplača, ko bo stavba pokrita.

Pri »Kranjski deželni gasilski zvezi« je dosedaj včlanjenih 107 društev, ki štejejo skupno 3500 gasilcev.

Društveni vestnik

Kat. slov. izobraževalno društvo v Podragi priredi na Martinovo nedeljo, dne 16. novembra ob 3. uri popoldne v gospodarskih prostorih g. Jožefa Zgur veselico s petjem in igro »Zaklad«, spisal Ksaverij Andrejev. Sodelujočniki in prijatelji poštene zabave dobrodošli!

Odgovorni urednik Jožef Gostinčar, drž. poslanec.

Naše podnebje povzroča večkrat prehlajenje, pri katerem je okusen in lahko prebavljiv Thimomel Scillae lekarnarja B. Fragnerja v Pragi najboljša pomoč. Dobi se skoro v vseh lekarnah po 2 K 20 vin. Pazite na ime Thimomel Scillae.

Proti zastrupljenju potom črevesa se obrača slavni rusko-francoski zdravnik, biolog in zdravstvenik, čegar spisi, o umetnosti človeško življenje podaljšati in smrt kolikor mogoče izpodrivati, so napravili tako upravičen ugled. Ta učenjak vidi v zastrupljenju potom črevesa naravnost vzrok smrti. Vsak pameten človek bo pazil na vsakdanje čiščenje črevesa, na zadostno izprazne-

dolžni vpoštevati kašljajoči v interesu lastnega zdravja in iz ozira do svojih ljudi. Kdor se je prehladil in se hoče obvarovati influence in pljučnih bolezni naj se prične pri najmanjšem kašlju sistematično zdraviti s Sirolinom, ki upliva na sopolne organe pomirjevalno okreplja. Sirolin »Roche« krepi pljuča; mrzlca in in nočno potenje se zmanjšata in naposled izgineta popolnoma; nadležno izmetavanje se zmanjša in čez čas popolnoma poneha. Pri vratnih boleznih in kataris se bolečine lajšajoči vpliv Sirolina »Roche« čuti že po prvem požirku.

Sirolin »Roche« ima izvrsten okus, ki ga zelo cenijo odrasli in otroci, vsled česar je tudi daljše zdravljenje z njim olajšano. Kar pa Sirolin »Roche« pred vsemi podobnimi sredstvi še posebej odlikuje je

nje tako, kakor na vsakdanje umivanje svoje zunanosti. Nulla dies sine »Hunyadi Janos«, nobenega dne brez »Hunyadi Janos«, je izrekel neki nemški tovariš in s tem potrdil, da je Saxlehnerjeva »Hunyadi Janos« grenčica za vsakega izobraženega človeka ne samo nepogrešljiva, ampak samoobsebi umevna vsakdanja potreba.

Vsak ve, da kava ni dobra, če ji ni pridejana Kolinska kavna primes, kajti šele Kolinska kavna primes da kavi pravi okus, vonj in barvo. Zato pa naše gospodinje najraje kupujejo Kolinsko kavno primes. Priljubila se je pa našim gospodinjam Kolinska kavna primes tudi zaradi tega, ker je pristno domače blago. Tudi mi toplo priporočamo Kolinsko kavno primes vsem kot najizvrstnejši in edini domači izdelek te vrste.

Cevlji,
kojih **podplati**
se **poleti**
in **pozimi**

mafejo z »Lora«-mazilo za podplate in vrhnje usnje: od leta 1886 sajno prostulim »Seehund«-gumiran-mazilom za usnje ali »Lora«-kremo za čevlje, okolično dvojno trpežni. — Dobiva se v vseh zadevnih trgovinah. — Izdelovatelj: J. Lorenz & Co., dr. Nem. ljo: Böhm & Lorenz, Chemnitz, Saško. Brošura št. III o stvarnem negovanju čevljev zastoj in poštnine prosto.

Steckenpferd-
lilijno mlečno milo
je slejkoprej neobhodno potrebno za racionalno negovanje kože in lepote. Vsaki dan pohvalnice. Dobi se povsod a 80 vin. 902

Najboljše in najmodernejše suknjo za moške in vojneno za ženske obleke razpošilja najceneje Jugoslovanska razpošiljalna R. Strmečki v Celju št. 305. Vzorec in cenik čez tisoč stvari s slikami poštnino prosto. 259

Higijena sopolnih organov.

je za zdrave in bolne absolutna zahteva. Znano je, da se pobrigamo za sopolne organe šele tedaj, ko nas stili k temu že slabost in bolezen sama.

Napredujoči znanosti se imamo zahvaliti, da vemo, da majhna hripavost, brezpomemben kašelj nista ravno tako malenkostna in neznatna, kakor jih imenujemo, — kajti na stotine in tisoče slučajev nas pouči — bila so navidezno lahka vnetja največkrat posledica kroničnega bronhialkatarja ali nevarne pljučne bolezni. Kako nevarna sta kašelj in katar ni potreba še posebej povdarjati. Vendar opozarjamo na veliko previdnost, ki so jo

njegova lastnost da vzbuja tek, pospeši in uredi prebavo. S tem je pacientu omogočeno naravno uspešno hranjenje, ki omogoči debelitev in podeli moč. Tako skrbi Sirolin »Roche« za povrnitev splošnega zdravja.

Tu bodi še omenjeno, da priporočajo Sirolin »Roche« mnogi zdravniki. Dober okus Sirolina »Roche« je prednost, vsled katere tudi najmanjši otroci lahko pijejo Sirolin »Roche«. Skrbne matere imajo vedno v domači lekarni Sirolin »Roche«, ki ga dobe v vsaki lekarni, da imajo v slučaju obolevosti sopolnih organov takoj racionalno učinkujoče sredstvo pri rokah. Sirolin »Roche« podeli sopolnim organom odporno silo in jih varuje pred nevarnostmi. Pomisliti je treba, da je zabranjevanje najboljšo zdravljenje.